

Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yaklaşımına Yönelik Tutumları

Attitudes of Teachers Towards Lifelong Learning Approach

ÖZET

Çalışmada öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemine dayalı tarama araştırması olarak yürütülen çalışmada kolayda örnekleme yöntemi ile 372 öğretmene ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve ‘Yaşam Boyu Öğrenme Tutum Ölçeği’ (YBÖTÖ) kullanılmıştır. Beşli likert tipindeki ölçek üç boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; öğrenme isteksizliği, mesleki gelişim için öğrenme etkinliklerinin yararına inanma ve bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık oluşmaktadır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin; Öğrenme isteksizliği boyutu puan ortalamaları düzeylerinin çok düşük, mesleki gelişim için öğrenme etkinliklerinin yararına inanma boyutu ve bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık boyutu puan ortalamalarının ise çok yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca kıdem ve yaşa göre de anlamlı farklılıklar görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme, Yaygın eğitim, Tutum, Görüş

ABSTRACT

In the study which was conducted as a survey research based on the quantitative research method 372 teachers were reached with the convenience sampling method. Personal data form created by the researcher and ‘Lifelong Learning Attitude Scale’ were used as data collection tools. The five-point Likert-type scale consists of three sub-dimensions: unwillingness to learn, believing in the benefits of learning activities for professional development and awareness of individual learning skills. With the study teachers; It was scores of the reluctance to learn dimension were very low, while the mean scores of the dimension of believing in the benefit of learning activities for professional development and the dimension of awareness for individual learning skills were high. In addition significant differences were observed according to seniority and age.

Keywords: Lifelong learning, Non-formal education, Attitude, Opinion

GİRİŞ

Günümüz bilgi çağı koşulları; bilim, teknoloji ve kültürel alanlarda yaşanan ve süreklilik arz eden hızlı gelişim ve değişimler bireyler için yeni bilgiye hakim olup uygulayabilme konusunda sürekli bir öğrenme ihtiyacını doğurmuştur. Bu durum bireyler için her yaşta ve her durumda bilgiye ulaşma ve yeni öğrenmelere imkan sağlayan süreçlerin de önemini artırmıştır. Öğrenme faaliyetlerinin resmi olarak yürütüldüğü örgün öğretim programlarının dışında bireylerin öğrenmelerini sürdürebilmeleri ve yeni bilgileri keşfetmeleri üzerine kurgulanmış öğrenme ortamları yaşam boyu öğrenme kavramını ortaya koymuştur. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin bireysel ve mesleki becerilerini kendi istekleri doğrultusunda hayat boyunca geliştirmesi sürecidir (Toprak ve Erdoğan, 2012). Yaşam boyu öğrenme de formal eğitimin müfredat, planlama, mekan ve yaş gibi sınırlandırılmış kurallardan bağımsız olarak öğrenme informal gerçekleşir. Yaşam boyu öğrenme, ‘sürekli eğitim, ileri eğitim, yetişkin eğitimi, sürekli mesleki eğitim, meslekte ve meslek sonrası eğitim’ gibi birçok kavramla yakın ilişkilidir (Beycioğlu ve Konan, 2008). Belli bir zaman dilimi ile sınırlı olan eğitim ve öğretim anlayışı yerini yaşam boyu öğrenme yaklaşımına bırakmıştır.

Yaşam boyu öğrenme; değişen ve gelişen yaşam koşullarına uyum sağlama, 21. Yüzyıl becerilerini gerektiren ekonomik dünya koşullarında insan gücünün etkili şekilde kullanılması, 21. Yüzyıl becerilerinin geniş alanlara aktarılması ve yayılması süreci, üretim ve hizmet sektörlerinde kullanılacak bilgi ve becerilerle donanmış bireylerden oluşan bireyi ekonomiye ve topluma daha yararlı birey olması için geliştirmeyi hedefleyen yeni bir yaklaşımdır (Tunca, Alkın Şahin ve Aydın, 2015). İnsan yaşamı boyunca devam eden yaşam boyu öğrenme insanların gelişen teknoloji ve bilgi çağına uyum sağlayabilme ihtiyaçlarına karşılık vermektedir. Can (2011),

Adem ÇİLEK¹
Fatma Nur ÇOBAN²
Ekrem ÇETİN³

How to Cite This Article

Çilek, A., Çoban, F.N. & Çetin, E. (2023). “Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yaklaşımına Yönelik Tutumları” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:108; pp:5573-5578. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.68069>

Arrival: 31 December 2022
Published: 28 February 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, Çankırı, Türkiye ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1295-6520>

² Dr. Öğretmen, MEB, Emine Emir Şahbaz Bilim ve Sanat Merkezi, İlköğretim Matematik, Eskişehir, Türkiye ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9685-1816>

³ Öğretmen, MEB, İstanbul Pendik Süleyman Yazıcı İHO, İstanbul, Türkiye ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1672-5140>

toplumların gelişebilmesi için eğitimin yaşam boyu sürmesi ve insanların kendilerini yaşamları boyunca sürekli geliştirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Sürekli değişim ve gelişimin değişmez bir olgu olduğundan hareket ile bu yeni değişimlerin gerektirdiği bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik öğrenme ortamları da yaşamımızın doğal bir parçası haline almıştır.

Yaşam boyu eğitim, formal eğitim sistemi dışında bireyin potansiyelini eğitimle geliştirmeyi amaçlayan genel bir düzenlemedir. Yaşam boyu eğitim; formal, informal eğitim faaliyetlerinin tamamını kapsayan geniş bir kavramdır (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012, syf.35). Aksoy (2013) bu kavramı, bireylerin yaşamlarını daha nitelikli sürdürebilecekleri kişisel ve mesleki becerilerini geliştirmek amacıyla, yaşamları boyunca katıldıkları formal ve informal eğitimle öğrenme etkinlikleri olarak tanımlamıştır. Berberoğlu (2010), yaşam boyu öğrenmeyi örgün eğitimde eksik kalan yönlerin bu yönetimle tamamlanması veya daha önce keşfedilmemiş yeteneklerin keşfedilmesi olarak ifade etmektedir. Görüldüğü üzere yaşam boyu öğrenme örgün eğitime bir alternatif değil; bireylerin günlük yaşamlarında ve mesleki hayatlarında ihtiyaç duydukları güncel bilgi ve becerileri edinmelerinin sürekli bir yoludur.

Sürekli gelişen ve değişen çağa uyumlu ve her alanda varlığını sürdürebilen toplumlar, “öğrenen toplum” olma yolunda kendini geliştiren ve yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirme yolunda sürekli politika geliştirmişlerdir (Polat ve Odabaş, 2008). Teknolojik gelişmeler ile birlikte bilginin sürekli şekilde kendini yenilemesi mezun olunan her meslek dalı için meslek hayatı süresince mezuniyeti yetersiz kılmış ve meslek hayatında da sürekli öğrenme ihtiyacını doğurmuştur. Tüm meslek dallarındaki insanları yetiştiren öğretmenlik mesleği göz önüne alındığında öğretmenlerin hızla gelişen bilgi ve teknolojiye sahip olmaları, yeniliklere uyum sağlayabilmeleri ve yaşam boyu öğrenme ile hizmetin içinde kendilerini geliştirmeleri ayrıca önem arz etmektedir. Bireylerde yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazanılması için model olarak görülen öğretmenlerin ilgili yeterliklere ne derece sahip oldukları önemlidir (Gencel, 2013, s.248). Mesleği gereği bir öğretmen, değişen dünyadaki gelişmeler karşısında sürekli öğrenen ve gelişen bir kişiliğe sahiptir (Yılmaz, 2007, s.166). Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü de öğretmenlerin kişisel ve mesleki yeterliliklerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi üzerine çalışmaları planlamakta ve yürütmektedir.

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüş ve tutumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesidir. Çalışmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

Öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme görüşleri,

- ✓ Cinsiyetlerine
- ✓ Medeni durumlarına
- ✓ Öğrenim durumlarına
- ✓ Yaşlarına
- ✓ Mesleki hizmet sürelerine ve
- ✓ Çalıştığı okul türüne göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma, tarama araştırması olarak yürütülmüştür. Tarama araştırması, bir grubun özelliklerini belirlemek amacıyla verilerin toplanması ve analiz edilmesi sürecidir. Bir konunun ya da problem alanının incelenmesi ve analiz edilmesi için kullanılan bir araştırma yöntemidir. (Büyüköztürk vd., 2020).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Ankara ilinde MEB’e bağlı devlet okullarında/kurumlarında görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme, kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Kolayda örnekleme yönteminin seçilmesindeki amaç, araştırmacının ulaşabileceği en yakın ve kolay örnekleme ulaşma çabasıdır. Böylelikle araştırmanın pek çok yönden daha ekonomik olması hedeflenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın örnekleme 372 kişiden oluşmaktadır. Tablo 1’de katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Tanıtıcı Özellikler	n	%
Cinsiyet	Kadın	245	66 %
	Erkek	127	34 %
Medeni Durum	Bekar	84	23 %
	Evli	288	77 %
Yaş	30 ve Altı	29	8 %
	31-40 Yaş	103	28 %
	41 ve Üzeri	240	65 %
Öğrenim Durumu	Lisans	225	60 %

	Lisans Üstü	147	40 %
Mesleki Hizmet Süresi	1-10 Yıl	59	16 %
	11-20 Yıl	132	35 %
	21 Yıl ve Üzeri	181	49 %
Çalıştığı Okul Türü	Okul Öncesi	52	14 %
	İlkokul	153	41 %
	Ortaokul	69	19 %
	Genel Lise (Anadolu veya Fen Lisesi)	50	13 %
	Meslek Lisesi veya Anadolu Teknik M. Lisesi	48	13 %

Tablo 1'deki verilere göre, katılımcıların %66'sı kadın; %77'si evli; % 65'i 41 ve üzeri yaş aralığındadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 49'u 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip ve %41'i ilkokulda çalışmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve Yaşam Boyu Öğrenme Tutum Ölçeği (YBÖTÖ) kullanılmıştır. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla Hürsen (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek beşli likert tipindedir ve “Öğrenme İsteksizliği, Mesleki Gelişim İçin Öğrenme Etkinliklerinin Yararına İnanma ve Bireysel Öğrenme Becerilerine Yönelik Farkındalık” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Hürsen tarafından Cronbach's Alpha güvenirlik katsayıları, ‘öğrenme isteksizliği’ .84, ‘mesleki gelişim için öğrenme etkinliklerinin yararına inanma’ .85 ve ‘bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık’ .79 şeklinde hesaplanmıştır. Bu araştırmada Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları ‘öğrenme isteksizliği’ .83, ‘mesleki gelişim için öğrenme etkinliklerinin yararına inanma’ .88 ve ‘bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık’ .86 şeklinde hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin toplanması için Ankara İlinde görev yapan öğretmenlere elektronik ortamda anket gönderilmiştir. Katılımcılardan gelen cevaplar araştırmacılar tarafından kontrol edildikten sonra analiz aşamasına geçilmiştir. Hatalı ve eksik doldurulduğu tespit edilen 18 ölçek veri setinden çıkarılmıştır. Verilerin analizinde sosyal bilimler için analiz programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde ortalama ve fark testleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uyup uymadığını belirlemek için verilerin çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık katsayılarına ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Verilerin Normalliğine İlişkin Bulgular

Ölçek ve Alt Boyutları	n	Çarpıklık	Basıklık
Öğrenme İsteksizliği	372	-0.71	-0.60
Mesleki Gelişim İçin Öğrenme Etkinliklerinin Yararına İnanma	372	-0.74	-0.63
Bireysel Öğrenme Becerilerine Yönelik Farkındalık	372	-0.57	-0.89

Verilerin çarpıklık basıklık katsayıları -1.- ile +1.0 arasından olduğu için verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır (Hair vd., 2013) . Veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı verilerin analizi parametrik analiz teknikleri ile yapılmıştır.

BULGULAR

Öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye yönelik görüş ve tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesinin amaçlandığı araştırmanın elde edilen bulguları bu bölümde yer almaktadır. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Tutum Düzeyleri

Ölçek ve Alt Boyutları	n	Ortalama	SS	Düzyey
Öğrenme İsteksizliği	372	4.59	0.45	Çok Düşük*
Mesleki Gelişim İçin Öğrenme Etkinliklerinin Yararına İnanma	372	4.62	0.42	Çok Yüksek
Bireysel Öğrenme Becerilerine Yönelik Farkındalık	372	4.56	0.45	Çok Yüksek

* Öğrenme İsteksizliği maddeleri ters kodlu maddelerdir.

Öğretmenlerin; Öğrenme isteksizliği boyutu puan ortalamaları düzeylerinin ($x=4.59$) çok düşük olduğu sonucu bulunmuştur (Tablo 4). Öğrenme etkinliklerinin mesleki gelişimlerinin yararına olduğuna inanma boyutu ($x=4.62$) ve bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık ($x= 4.56$) boyutu puan ortalamalarının çok yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumu Ölçeği’ nden aldıkları puan ortalamalarının öğretmenlerin cinsiyetlerine, medeni durumlarına, öğrenim durumlarına ve görev yaptığı okul türüne göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu yapılan fark analizleri sonucunda bulunmuştur.

Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumu Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının öğretmenlerin yaşına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Yaş Gruplarına Göre YBÖTÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Gruplar	n	Ort. (x)	SS	KT	F	p	Fark
Öğrenme İsteksizliği	a. 30 ve Altı	29	4.58	0.41	G. İçi 2	1.66	0.19	
	b. 31-40 Yaş	103	4.65	0.43	G. Arası 369			
	c. 41 ve Üzeri	240	4.56	0.46	Toplam 371			
Mesleki Gelişim İçin Öğrenme Etkinliklerinin Yararına İnanma	a. 30 ve Altı	29	4.52	0.45	G. İçi 2	3.97	0.02	b>c
	b. 31-40 Yaş	103	4.71	0.40	G. Arası 369			
	c. 41 ve Üzeri	240	4.59	0.43	Toplam 371			
Bireysel Öğrenme Becerilerine Yönelik Farkındalık	a. 30 ve Altı	29	4.44	0.54	G. İçi 2	2.62	0.07	
	b. 31-40 Yaş	103	4.64	0.41	G. Arası 369			
	c. 41 ve Üzeri	240	4.55	0.45	Toplam 371			

Öğretmenlerin YBÖTÖ Öğrenme İsteksizliği (F= 1.66, p>.05) ve Bireysel Öğrenme Becerilerine Yönelik Farkındalık (F= 2.62, p>.05) boyutları puan ortalamaları öğretmenlerin yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermezken Öğrenme etkinliklerinin mesleki gelişimlerinin yararına olduğuna inanma (F= 3.97, p<.05) boyutu puan ortalamasının öğretmenlerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tukey testi sonucunda, 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin puan ortalamasının 41 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumu Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının öğretmenlerin mesleki kıdemine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre YBÖTÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Gruplar	n	Ort. (x)	SS	KT	F	P	Fark
Öğrenme İsteksizliği	a. 1-10 Yıl	59	4.60	0.41	G. İçi 2	2.34	0.09	
	b. 11-20 Yıl	132	4.65	0.46	G. Arası 369			
	c. 21 Yıl ve Üzeri	181	4.54	0.45	Toplam 371			
Mesleki Gelişim İçin Öğrenme Etkinliklerinin Yararına İnanma	a. 1-10 Yıl	59	4.56	0.45	G. İçi 2	7.46	.00	b>a b>c
	b. 11-20 Yıl	132	4.73	0.37	G. Arası 369			
	c. 21 Yıl ve Üzeri	181	4.55	0.44	Toplam 371			
Bireysel Öğrenme Becerilerine Yönelik Farkındalık	a. 1-10 Yıl	59	4.49	0.48	G. İçi 2	6.20	.00	b>a b>c
	b. 11-20 Yıl	132	4.67	0.41	G. Arası 369			
	c. 21 Yıl ve Üzeri	181	4.51	0.45	Toplam 371			

Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumu Ölçeği Öğrenme İsteksizliği (F= 2.34, p>.05) boyutu puan ortalamaları öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermezken Öğrenme etkinliklerinin mesleki gelişimlerinin yararına olduğuna inanma (F= 7.46, p<.05) ve Bireysel Öğrenme Becerilerine Yönelik Farkındalık (F=6.20, p<.05) boyutları puan ortalamalarının öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Tukey testi sonucunda, Öğrenme etkinliklerinin mesleki gelişimlerinin yararına olduğuna inanma boyutunda, 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının (x=4.73) 1-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip (x=4.56) ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip (x=4.55) öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Bireysel Öğrenme Becerilerine Yönelik Farkındalık boyutunda, 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının (x=4.67) 1-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip (x=4.49) ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip (x=4.51) öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik görüş ve tutumlarının belirlenmesinin amaçlandığı çalışmada “Öğrenme İsteksizliği, Mesleki Gelişim için Öğrenme Etkinliklerinin Yararına İnanma ve Bireysel Öğrenme Becerilerine Yönelik Farkındalık” olmak üzere üç alt boyuttan oluşan Hürsen (2011) tarafından geliştirilen Yaşam Boyu Öğrenme Tutum Ölçeği (YBÖTÖ) kullanılmıştır. Tutum ölçeğinin öğrenme isteksizliği boyutu puan ortalamaları düzeylerinin çok düşük, mesleki gelişim için öğrenme etkinliklerinin yararına inanma boyutu ve bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık boyutu puan ortalamaları düzeylerinin ise çok yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum öğretmenlerin meslek hayatları içinde de öğrenmeye açık ve istekli olduklarını göstermektedir. Öğretmenler meslek hayatları içinde de sürekli değişen ve yenilenen bilgi, teknoloji ve buna bağlı beceriler konusunda yaşam boyu öğrenme yöntemi ile desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu amaçla kurulmuş olan MEB'e bağlı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü de öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi üzerine çalışmaları planlamakta ve yürütmektedir.

Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumu Ölçeği 'öğrenme isteksizliği' ve 'bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık' boyutları puan ortalamaları yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermezken; 'mesleki gelişim için öğrenme etkinliklerinin yararına inanma boyutu puan ortalamasının ise yaşa göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin puan ortalamasının 41 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin 41 yaş ve üzeri öğretmen grubuna göre öğrenmeye daha açık olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Mesleki kıdem değişkenine göre öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik tutumlarının 'öğrenme isteksizliği' boyutunda anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Mesleki gelişim için öğrenme etkinliklerinin yararına inanma boyutunda ise 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının; 1-10 yıl arası ile 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık boyutunda da 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının; 1-10 yıl arası ile 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum mesleki kıdeme göre 1-10 yıl arası öğretmenlerin diğer mesleki kıdemdeki öğretmenlere göre yaşam boyu öğrenmenin gerekliliğine ve yararına daha çok inandıkları ve destekledikleri şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumu Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının öğretmenlerin cinsiyetlerine, medeni durumlarına, öğrenim durumlarına ve görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik yaptıkları çalışmalarında Güney ve Işık (2016); cinsiyetlerine, öğrenim durumlarına, branşlarına ve mesleki kıdemlerine göre farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin çalışmalarında Çam ve Üstün (2016) a cinsiyet, medeni durum ve yaşa göre anlamlı farklılık göstermediğini belirtmişlerdir. Aksoy, Erbay ve Kör (2017) yaşam boyu öğrenmeye yönelik akademik personel ile yaptıkları çalışmalarında üniversite akademik personelinin yaşam boyu öğrenme tutumlarının cinsiyete ve yaşa göre anlamlı farklılık göstermezken, mesleki kıdem yılına göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Ünal ve Akay (2017) yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerine öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmalarında yaşam boyu öğrenme eğiliminin cinsiyete, yaşa ve bransa göre anlamlı farklılık göstermediğini belirtmişlerdir. Karaoğlan Yılmaz ve Binay Eyüboğlu (2018) öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermez iken yaşa göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Ayaz (2016) yaptığı çalışmada öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğunu ve bu eğilimin cinsiyete ve mesleki kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermez iken, çalıştıkları okul türüne göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirtmiştir. İlgili çalışmalara bakıldığında yaşam boyu öğrenmeye yönelik incelenen aynı değişkenlerin farklı çalışma gruplarında farklı sonuçlar verdiği görülmektedir. Yaşam boyu öğrenmeye yönelik yapılan çalışmaların ortak yönüne bakıldığında ise Güney ve Işık (2016)'nın da belirttiği gibi öğretmenlerin hizmet içinde de öğrenme özelliklerini koruyarak kendini sürekli geliştirebilmesi, gelişen teknolojiye verimli bir şekilde yararlanabilmesi gerekmektedir.

Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin meslek sırasında ve meslek sonrasında yaşam boyu öğrenme etkinliklerinin sosyal ve ekonomik açıdan yararlanmalarına yönelik eğitimlerle farkındalığın artırılması ve yaşam boyu eğitim atölyeleri kurularak kişisel gelişim ve hobi amaçlı etkinliklerin yapıldığı merkezlerin kurulması sağlanmalıdır.

Öğretmenlerin 21. Yüzyıl becerilerinin geliştirilmesi ve web2 araçlarının kullanılmasına yönelik yaşam boyu öğrenme etkinlikleri ile donatılması sağlanmalı ve özellikle araştırma verimizde de ortaya çıkan yaş ilerledikçe 'Mesleki Gelişim İçin Öğrenme Etkinliklerinin Yararına İnanma boyutundaki düşük orandaki katılım düzeylerinin artırılması yönündeki çalışmalara ağırlık verilerek bu çalışmaların sürdürülebilir olması için kayıt altına alınıp sertifikalandırılan çalışmalar yapılmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın özellikle emeklilik dönemine yaklaşan öğretmenlere yönelik kurumsal olarak yaşam boyu öğrenme politikaları geliştiren ve uygulamaya konulmasında takip ve koordineyi sağlayan bir birimin oluşturulması için teşkilatlanma yapısında gerekli düzenlemeyi yapmalıdır.

KAYNAKÇA

Aksoy, M. (2013). Kavram olarak hayat boyu öğrenme ve hayat boyu öğrenmenin Avrupa Birliği serüveni. Bilig, Kış, 64, 23-48.

Aksoy, H., Erbay, H. & Kör, H. (2017). Üniversite akademik personellerinin yaşam boyu öğrenme tutumlarının incelenmesi. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,10 (2), 1547-1558.

Ayaz, C. (2016). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yaşam Boyu Öğrenme Anabilim Dalı.

- Berberoğlu, B. (2010). Yaşam Boyu Öğrenme İle Bilgi ve İletişim Teknolojileri Açısında Türkiye'nin Avrupa Birliği'ndeki Konumu. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, V(II). 113-117.
- Beycioğlu, K., ve Konan, N. (2008). Yaşam boyu öğrenme ve Avrupa eğitim politikaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), 369-382.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi, Ankara.
- Can, T. (2011). Yaşam boyu öğrenme bağlamında yabancı dil olarak İngilizce ders kitaplarında strateji kullanımı (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çam, E. & Üstün, A. (2016). Öğretmenlerin mesleki tutumları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 461-478.
- Gencel, İ. E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 237-252.
- Güney, F. & Işık, A. D. (2016). Temel Eğitim Öğretmenlerinin Yaşam Boyu Öğrenmeye Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 4 (1), 30-40.
- Güleç, İ., Çelik, S., ve Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate Data Analysis: Pearson Education Limited*.
- Hürsen, Ç. (2011). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yaklaşımına yönelik görüş, tutum ve yeterlik algılarının değerlendirilmesi. Unpublished doctorate thesis, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kıbrıs.
- Karaoğlan Yılmaz, F. G. ve Binay Eyüboğlu, F. A. (2018). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme tutumları, dijital yerli olma durumları ve teknoloji kabulü arasındaki ilişkinin birbirleri ile ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4 (1), 1-17.
- Polat, C. ve Odabaş, H. (2008). Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenmenin anahtarı: Bilgi okuryazarlığı. *Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı (International Symposium on Globalization, Democratization and Turkey) Proceedings içinde* (596-606). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Toprak, M. ve Erdoğan, A. (2012). Yaşam boyu öğrenme: Kavram, politika, araçlar ve uygulama. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2 (2), 69-91.
- Tunca, N., Alkın Şahin, S. ve Aydın, Ö. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 433-446.
- Ünal, K. ve Akay, C. (2017). Öğretmenlik mesleği ve yaşam boyu öğrenme: Öğretmen adayları penceresinden. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2017; 13(3), 821-838.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*.
- Yılmaz, M. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirmede teknoloji eğitimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 155-167.